

نقش تصورات قالبی جنسیتی (مردانگی - زنانگی) در پیش‌بینی
 باورهای غیرمنطقی و کمال‌گرایی در میان دانش‌آموزان
 دبیرستان شهرستان مهاباد

علی عیسی زادگان*، جواد امانی ساری بگلو**

و جواد عبدلی سلطان احمدی***

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش تصورات قالبی جنسیتی (مردانگی - زنانگی) در پیش‌بینی باورهای شخصی غیر منطقی و کمال‌گرایی در دانش‌آموزان دبیرستانی انجام شد. روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بود. نمونه آماری شامل ۳۴۳ نفر (۱۵۹ پسر و ۱۸۴ دختر) بودند. این دانش‌آموزان به روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چند مرحله‌ای انتخاب شدند. برای ارزیابی آن‌ها از مقیاس نقش جنسیتی بـم (BSRI)، زمینه‌یابی باورهای شخصی غیر منطقی (SPB) و کمال‌گرایی اهواز (APS) استفاده شد. داده‌ها با استفاده از آزمون همبستگی پیرسون، تحلیل رگرسیون و آزمون تی تحلیل شد. این تحلیل‌ها نشان داد که بین تصورات قالبی جنسیتی، کمال‌گرایی و باورهای شخصی غیر منطقی همبستگی معناداری وجود دارد. نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون نشان داد که کمال‌گرایی و باورهای شخصی غیر منطقی را می‌توان بر طبق متغیرهای تصورات قالبی جنسیتی (مردانگی - زنانگی) پیش‌بینی کرد. نتایج آزمون تی همچنین نشان داد که بین کمال‌گرایی و باورهای شخصی و تصورات قالبی جنسیتی در میان دختران و پسران تفاوت معناداری وجود دارد. بدین معنی که نمرات کمال‌گرایی و باورهای شخصی غیر منطقی در میان دانش‌آموزان دختر بیش‌تر از دانش‌آموزان پسر بود.

کلید واژه‌ها

تصورات قالبی جنسیتی (مردانگی - زنانگی)؛ باورهای شخصی غیرمنطقی؛ کمال‌گرایی

* دانشیار روان‌شناسی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه ارومیه

** دانشجوی دکترای روان‌شناسی تربیتی دانشگاه تبریز

*** دانشجوی دکترای برنامه‌ریزی درسی

تاریخ پذیرش: ۹۲/۴/۱۸

تاریخ دریافت: ۹۱/۳/۳۰

مقدمه

پذیرش ویژگی‌های تصورات قالبی جنسیتی^۱، یکی از ابعاد نقش جنسیتی است که به معنای جهت‌گیری درباره پذیرش یا رد باورها و کلیشه‌های جنسیتی نزد زنان و مردان است. مردان و زنان در قبول و پذیرش این کلیشه‌ها متفاوت از هم عمل می‌کنند (کیانی و همکاران، ۱۳۹۰). بم^۲ (۱۹۷۴) معتقد است که انتظارات فرهنگی به تفاوت‌های رفتاری میان زنان و مردان منجر می‌شود و انتظار متفاوت برای اجتماعی شدن، نقش‌های جنسیتی متفاوتی را برای دختران و پسران ایجاد می‌کند و توسعه این نقش‌های جنسیتی با شکل‌گیری رفتارهای قالبی جنسیتی و تحول هویت جنسیتی ارتباط دارد. رفتارهای قالبی جنسیتی با توجه به این که تحت تأثیر دو عامل روان‌بنه‌های شناختی فرد و انتظارات فرهنگی است. الزاماً منعکس کننده واقعیت نیستند، بلکه معرف باورهای مشترک درباره رفتارهای افراد برای یک گروه خاص هستند (خسرو تاش و همکاران، ۱۳۸۹). وود^۳ و همکاران (۲۰۰۲) اظهار می‌دارند که نقش‌یابی جنسیتی در پسرها بیش‌تر از دخترها است. به‌عنوان مثال لی^۴ و همکاران (۲۰۰۶) نشان دادند که مردان بیش‌تر از زنان دارای این باور هستند که موفقیت در مهارت عملکردی آن‌ها نشئت گرفته از توانایی ذاتی آن‌ها است. یافته‌های پژوهشی نشان می‌دهند که دختران در مقایسه با پسران از باورهای غیر رفتارهای قالبی بهره‌مند هستند و انعطاف‌پذیری بیش‌تری از خود نشان می‌دهند (خسرو تاش و همکاران، ۱۳۸۹). به‌انتساب‌های «مردانگی - زنانگی»^۵ در دختران همچون موجوداتی هیجانی، وابسته، ضعیف، مطیع، خجالتی و دارای رفتار بچه‌گانه هستند و در پسران همچون موجوداتی متکی به خود، مستقل، نیرومند، باجرات، قوی و در عین حال پرخاشگر به‌عنوان «تصورات قالبی جنسیتی» توجه شده است و وقتی به‌عنوان عقاید قالبی درآمدند به عنوان قضاوت‌های مقایسه‌ای، افراد آن‌ها را به مثابه تفاوت‌های مطلق تجربه می‌کنند (شیللی^۶، ۱۳۸۴).

-
1. Gender stereotypes
  2. Bem
  3. Wood
  4. Li
  5. Masculinity - femininity
  6. Shibley

تصورات قالبی جنسیتی به باورهایی اشاره می‌کند که افراد نسبت به اعضای طبقه مردان و زنان دارند (اوزکان و لاجونن^۱، ۲۰۰۵). این تصورات دربرگیرنده اطلاعاتی درباره ظاهر جسمانی، نگرش‌ها، علایق، خصوصیات روانی و روابط اجتماعی است. تصورات قالبی اغلب به‌عنوان طرحواره‌ها یعنی به شکل چارچوب‌های شناختی برای سازماندهی، تعبیر، تفسیر و یادآوری اطلاعات عمل می‌کنند. براساس نظریه « طرحواره جنسیتی بم^۲»، طرحواره‌های جنسیتی آمادگی یا زمینه اصلی برای پردازش اطلاعات بر اساس جنسیت عرضه می‌شود. این طرحواره‌ها اطلاعات جدید و در حال ورود را پردازش کرده و به تصفیه و تفسیر آن‌ها اقدام می‌کنند (خمسه، ۱۳۸۵).

افراد اغلب تصورات قالبی را برای قضاوت کردن به کار می‌برند، به‌رغم این حقیقت که خود تصورات قالبی و قضاوت‌های حاصل از آن ممکن است عموماً غلط باشد (کالوانس^۳، ۲۰۰۷). بارون^۴ و همکاران، (۱۳۸۸) بر این باور هستند که افراد « شناختی‌های خسیس‌اند » یعنی حداقل مقدار تلاش ممکن را در بیش‌تر موقعیت‌ها صرف می‌کنند، پردازش سریع‌تر و گمانه‌زنی سرانگشتی و باورهای پیش‌ادراک شده در این زمینه مؤثر است. آن‌ها همچنین معتقد هستند تصورات قالبی « زندان‌های استنباطی^۵ هستند؛ به این معنی که وقتی شکل گرفتند، ادراک‌های افراد را تحت تأثیر قرار می‌دهند.

تعدادی از پژوهش‌ها به بررسی ارتباط رفتارهای قالبی جنسیتی با متغیرهای شخصیتی و خصوصیات روانی اقدام کرده‌اند. به‌عنوان مثال یافته‌ها در این خصوص نشان می‌دهد که صفت مردانگی با افسردگی کم‌تر و مشکلات ضد اجتماعی بیش‌تر و صفت زنانگی مشکلات ضد اجتماعی کم‌تر، ولی افسردگی بیش‌تری به دنبال دارد. لنگوا^۶ (۲۰۰۰). مایلس^۷ و همکاران (۲۰۰۰) معتقد هستند زمانی که فرد از نقش جنسیتی خود رضایت نداشته باشد و بین آنچه که انجام می‌دهد و آنچه که می‌تواند انجام دهد تضاد ببیند احساس ارزش‌مندی در او کاهش

-
1. Ozkan&Lajunen
  2. Gender schema Bem Theory
  3. Calvanese
  4. Baron
  5. Inferential prisons
  6. Lengua
  7. Moyles

می‌یابد. ظهره‌وند (۱۳۸۱) در پژوهشی برای بررسی رابطه ادراک از نقش جنسیتی و رضایت از جنس نشان داد که میزان درصد باور جنسیتی زنانه در میان دختران بیش‌تر از درصد باور جنسیتی مردانه در میان پسران است و از طرفی پسرها باورهای غیر قالبی نسبت به دخترها دارند.

از جمله متغیرهای که ممکن است از تصورات قالبی جنسیتی تأثیر بپذیرد، باورهای شخصی از نوع غیر منطقی و کمال‌گرایی است. دماریا^۱ و همکاران (۱۹۸۹) به باورهای شخصی از نوع غیر منطقی، شامل باورهای فاجعه‌سازی^۲ (بیش برآورد یک رویداد)، بایدهای خودهدایتی^۳، بایدهای هدایت شده توسط دیگران^۴، تحمل ناکامی پایین^۵ (برآورد پایین مهارت مقابله‌ای)، خود ارزشی^۶ توجه کرده‌اند. پژوهش‌ها در این خصوص نشان می‌دهند که این باورها یا سبک‌های تفکر در شناسایی شناخت‌واره‌های غیرمنطقی در جمعیت دانشجویی و بالینی معتبر هستند (استیل^۷ و همکاران، ۲۰۰۶) در پژوهشی در رابطه با باورهای زنان جوان درباره پذیرش، وابستگی، ناکامی و هویت نقش جنسی نشان داده شد که آن‌ها نه تنها نمرات بالاتری در باورهای غیرمنطقی مربوط به پذیرش، ناکامی و وابستگی داشته‌اند، همچنین در مقیاس اضطراب و روان‌رنجوری سیاهه^۸ نقش جنسیتی چند ابعادی نمرات بالاتری داشتند (وینینگ^۹ و همکاران، ۱۹۹۱).

الیس معتقد است که باورهای غیر منطقی باورهایی هستند که با واقعیت مطابق نبوده و پیامدهای ناشی از آن‌ها رفتارها و عواطف مخربی هستند که سلامت روانی و عاطفی فرد را تهدید می‌کند (بخشایش و انتظاری، ۱۳۹۰). در مقایسه با باورهای غیرعقلانی مطرح شده در نظریه^{۱۰} عقلانی - عاطفی الیس، باورهای شخصی که دماریا و همکاران (۱۹۸۹) مطرح کرده‌اند بیش‌تر یک نوع نگرش عمومی بوده و در مقایسه با باورهای غیرعقلانی بیش‌تر یک نوع سبک

-
1. Demaria
  2. Awfulizing
  3. Self – directed should
  4. Other – directed should
  5. Low frustration tolerance
  6. self – worth
  7. Stell
  8. Vining

تفکر هستند (استیل و همکاران، ۲۰۰۶). در سال‌های اخیر محققان رابطه باورهای شخصی غیر منطقی با باورهای غیرعقلانی و خشم، هویت نقش جنسی، کمال‌گرایی و سبک‌های اسنادی را مطالعه کرده‌اند (ایلیس^۱، ۱۹۹۷؛ فلت^۲ و همکاران، ۱۹۹۱، زیگلر و هاوولی^۳، ۲۰۰۱). استیل و همکاران (۲۰۰۶) در پژوهش خود در مقایسه بین نمونه‌های آمریکایی، آفریقایی-مکزیکایی نشان دادند که باورهای شخصی غیرمنطقی در مردان بیش‌تر از زنان است.

از سوی دیگر فلت و همکاران (۲۰۰۸) معتقد هستند که هسته اصلی باورهای غیرمنطقی کمال‌گرایی است. کمال‌گراها به‌عنوان افرادی شناخته می‌شوند که تمایل دارند در تمام ابعاد زندگی کامل باشند (استوبر و استوبر^۴، ۲۰۰۹). کمال‌گرایی شبکه‌ای از شناخت‌واره‌ها است که شامل انتظارات، تعبیر و تفسیر رویدادها و ارزشیابی از خود و دیگران است. نیاز به موفقیت و داشتن معیارهای بالای فردی از ویژگی‌های کمال‌گرایی است (مؤذن و همکاران، ۱۳۸۸). کمال‌گراها اهمیت زیادی به ارزیابی‌های دیگران می‌دهند؛ از تأییدنشدن توسط دیگران نگران هستند و از انجام‌دادن کارهایی اجتناب می‌ورزند که به رنجش و در نتیجه تأییدنشدن توسط دیگران منجر می‌شود (فلت و همکاران، ۲۰۰۸). ایلیس کمال‌گرایی را به صورت داشتن این باور توصیف می‌کند که همواره راه حل دقیق، کامل و درست برای مشکلات انسان وجود دارد و در صورت پیدا نشدن این راه حل کامل، فاجعه‌آمیز خواهد بود (نیکنام و همکاران، ۱۳۸۹). فروید (۱۹۲۶، نقل از بشارت و همکاران، ۱۳۸۸) کمال‌گرایی را کنش‌وری فرامن افراط‌گر و هورنای (۱۹۵۹، نقل از شافرن و مانسل^۵، ۲۰۰۱) آن را استبداد «بایدها» توصیف کرده‌اند. شواهد پژوهشی نشان می‌دهند باورهای غیر منطقی بین پسران بیش‌تر از دختران است (استیل و همکاران، ۲۰۰۶). نتایج پژوهشی فیاضی و کیانی (۱۳۸۷) در ارتباط با باورهای غیر منطقی در میان دختران و پسر نشان می‌دهد کمال‌گرایی، نگرانی، انتظار بیش از حد از خود، واکنش عاجزانه به ناکامی و آمادگی برای سرزنش، به ترتیب بالاترین رتبه‌ها را داشتند. شواهد پژوهشی همچنین نشان می‌دهد کمال‌گرایی در دختران بیش‌تر از پسران

-
1. Eells
  2. Flett
  3. Ziegler & Hawley
  4. Stoeber & Stoeber
  5. Shafran & Mansell

است (سیگل و شولر^۱، ۲۰۰۰). مک برید^۲ و همکاران (۲۰۰۵) بر این باور هستند که وجود کمال‌گرایی در میان زنان با نیازهای ارتباط برقرار کردن با دیگران رابطه دارد. وان اسین و بکر^۳ (۲۰۰۹) نشان دادند که حساسیت به نظر دیگران در میان دختران بیش‌تر از پسران است. بکر و بلیت^۴ (۲۰۰۶) همچنین نشان دادند که حساسیت بالا نسبت به نظر دیگران با خود آگاهی پایین همراه است و این خود آگاهی پایین با اضطراب، افسردگی و اختلالات خوردن در میان زنان رابطه دارد. اسبورن^۵ (۲۰۰۶) در بررسی رابطه تصورات قالبی و اضطراب نشان داد که تصورات قالبی جنسیتی سطح اضطراب افراد را افزایش می‌دهد. رضویه و استوار (۱۳۸۴) نیز نشان دادند که ترس از ارزیابی منفی در موقعیت‌های جدید در میان دختران بیش‌تر از پسران است. پژوهش‌ها همچنین نشان می‌دهند کمال‌گرایی و باورهای غیر منطقی با حوزه‌های خاص مثل عزت نفس در ارتباط است. پژوهش‌های دیگر نیز نشان می‌دهند بین باورهای شخصی غیر منطقی، توقع تأیید از دیگران، انتظارات بیش از حد از خود، وابستگی و ناکامی در میان زنان رابطه وجود دارد (ویننگ و همکاران، ۱۹۹۰). ماتود^۶ (۲۰۰۴) نشان داد که زنان رویدادهای زندگی خود را منفی‌تر و کنترل‌ناپذیرتر از مردان رتبه‌بندی می‌کنند. ماریلان و لاورنس^۷ (۱۹۸۷). نشان دادند که نقش جنسیتی زنانه بیش‌تر با باورهای غیر منطقی همراه است.

تصور قالبی جنسیتی و باورهای غیر منطقی هر دو شیوه‌های تفکر قالبی خشک و دارای ثبات هستند که افراد و اعمال آن‌ها را از بعد ارزیابی تحت تأثیر قرار می‌دهند (کولیک^۸، ۲۰۰۶). تصورات قالبی جنسیتی در واقع باورهای قراردادی در خصوص حالات هیجانی، رفتاری و شناختی هستند و موجب انتظارات خاصی نیز می‌شوند که اغلب با یک نوع انعطاف ناپذیری روان‌شناختی می‌تواند همراه باشد. مثل کم جرأتی و ناتوانی و کم مهارتی در خصوص یک

-
1. Siegle&Schuler
  2. McBride
  3. VanAssen&Bekker
  4. Belt
  5. Osborn
  6. Matud
  7. Marilyn & Lawrence
  8. Kulik

نقش تصورات قالبی جنسیتی (مردانگی- زنانگی) در پیش‌بینی باورهای غیرمنطقی و... ..... ۱۳۵

جنس که این نوع تصورات قالبی می‌تواند پیامدهای نامطلوبی نیز داشته باشد. باورهای نقش جنسیتی هم توصیفی هستند و هم تجویزی، لذا افراد این هویت‌های جنسیتی را درونی کرده و به‌عنوان گرایش‌های شخصی عمل می‌کنند. می‌تواند باورهای افراد را شکل داده و تحت تأثیر قرار دهد. اهمیت موضوع پژوهش مشهود است، چرا که اکثر افراد تحت تأثیر یک چنین تصور قالبی ممکن است دچار یک باور غیر منطقی شده که پایه‌های منطقی ضعیفی دارد و پیامدهای رنج‌آوری برای آن‌ها به همراه داشته باشد. بنابراین، در پژوهش حاضر فرضیه‌های زیر بررسی شد:

- بین تصورات قالبی جنسیتی (مردانگی - زنانگی)، کمال‌گرایی و باورهای شخصی غیرمنطقی رابطه وجود.
- تصورات قالبی جنسیتی (مردانگی - زنانگی) می‌تواند کمال‌گرایی را پیش‌بینی کند.
- تصورات قالبی جنسیتی (مردانگی - زنانگی) می‌تواند باورهای شخصی غیرمنطقی را پیش‌بینی کند.
- بین کمال‌گرایی و باورهای شخصی غیرمنطقی و تصورات قالبی جنسیتی دانش‌آموزان دختر و پسر تفاوت وجود دارد.

روش

طرح پژوهش حاضر، توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری این پژوهش کلیه دانش‌آموزان مقطع دبیرستان شهرستان مهاباد بودند که در مقاطع تحصیلی اول دبیرستان تا پیش‌دانشگاهی در سال تحصیلی ۸۸-۸۹ مشغول تحصیل بودند. روش نمونه‌گیری، تصادفی خوشه‌ای بود و به‌منظور گردآوری داده‌های مورد نیاز از ۶ دبیرستان (سه دبیرستان دخترانه و سه دبیرستان پسرانه) که هر سه رشته تجربی، انسانی و ریاضی بودند، ۳۴۳ نفر از دانش‌آموزان (۱۵۹ پسر و ۱۸۴ دختر) انتخاب شدند. پرسشنامه‌های مورد نظر در میان دانش‌آموزان به صورت گروهی اجرا شد و هر سه پرسشنامه به صورت یک جا به آن‌ها داده شد.

برای جمع‌آوری اطلاعات از ابزارهای زیر استفاده شد:

۱. پرسشنامه نقش جنسیتی بم^۱ (BSRI): این پرسشنامه را بم (۱۹۸۲) ساخته است و در این پژوهش از آن برای اندازه‌گیری تصورات قلبی جنسیتی استفاده شد. ضریب آلفای کرونباخ برای این پرسشنامه از ۰/۸۰ - ۰/۸۶ و ضریب پایایی بازآزمایی آن پس از چهار هفته ۰/۸۲ گزارش شده است. روایی و پایایی ۰/۸۹ - ۰/۷۵ را اوزکان و لاژونن (۲۰۰۸) و ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۳ را ابوالقاسمی و همکاران (۱۳۸۷) گزارش کرده‌اند. مطالعات اعتبار و پایایی این آزمون در ایران بیان‌کننده ویژگی‌های روان‌سنجی مناسب آن است (خمسه، ۱۳۸۵). این آزمون شامل ۶۰ صفت یا عبارت توصیفی است که به صورت لیکرتی از ۱ (هرگز) تا ۷ (همیشه) نمره‌گذاری می‌شود. از ۶۰ صفت، ۲۰ صفت به صورت کلیشه‌ای زنانه، ۲۰ صفت مردانگی و ۲۰ صفت خنثی هستند. این آزمون دو جنسیتی و نامتمایز بودن را نیز می‌سنجد. در این پژوهش فقط برای اندازه‌گیری مردانگی - زنانگی به کار رفته است.
۲. پرسشنامه کمال‌گرایی اهواز (APS)^۲: یک مقیاس خود گزارشی^۳ ۲۷ ماده‌ای است که نجاریان و همکاران (۱۳۷۸) به وسیله تحلیل عوامل آن را ساخته و اعتباریابی کرده‌اند. پاسخ‌ها به صورت چهارگزینه‌ای «هرگز» (۰)، «به ندرت» (۱)، «گاهی اوقات» (۲)، «اغلب اوقات» (۳) رتبه‌بندی شده است. حاصل جمع، نمرات میزان کمال‌گرایی فرد را نشان می‌دهد. ضرایب آلفای کرونباخ گزارش شده برای کل آزمودنی‌های دختر ۰/۸۹ و پسر ۰/۸۸ گزارش شده است. برای سنجش پایایی، این مقیاس در طی چهار هفته دوبار در میان ۱۹۰ دانشجوی دختر و پسر اجرا شد. ضرایب همبستگی بین نمره‌های آزمودنی‌ها در دو نوبت یعنی آزمون و آزمون مجدد برای کل آزمودنی‌ها، دختر و پسر، به ترتیب ۰/۶۸، ۰/۶۹ و ۰/۶۷ بود که در حد مقبولی هستند (نجاریان و همکاران، ۱۳۷۸).
۳. پرسشنامه ارزیابی باورهای شخصی^۴ (SPB): یک پرسشنامه خودگزارش دهی ۳۰

-
1. Bem Sex Role Inventory (BSRI)
  2. Ahwaz perfection scale (APS)
  3. Self - report
  4. The survey of personal beliefs (SPB)

گویه‌ای است که دماریا و همکاران (۱۹۸۹)؛ فلت و همکاران (۲۰۰۸) ساخته‌اند. نمره‌گذاری به صورت لیکرتی است و پاسخ‌ها به صورت شش گزینه‌ای رتبه‌بندی می‌شود و باورهای شخصی غیرمنطقی فاجعه‌سازی، بایدهای خود‌هدایتی، تحمل پایین ناکامی، بایدهای هدایت شده توسط دیگران و خود‌ارزشی را می‌سنجند که یک نمره کلی نیز به دست می‌دهد. این آزمون سبک باور غیرمنطقی را به جای محتوی می‌سنجد. ضریب آلفای ۰/۹۸ بر کل پرسشنامه و ضریب بازآزمایی بین ۰/۷۴ و ۰/۸۷ را دماریا و همکاران (۱۹۸۹) گزارش کرده‌اند. فلت و همکاران (۲۰۰۸) ضریب پایایی ۰/۸۷ گزارش کرده‌اند. این پرسشنامه بر خلاف آزمون باورهای غیرمنطقی جونز، مخصوص نوجوانان دانش‌آموز طراحی شده است. در این پژوهش پرسشنامه به فارسی ترجمه و سپس اساتید ادبیات و زبان فارسی و زبان انگلیسی و دو نفر از همکاران روان‌شناسی آن را بازبینی کردند. در مرحله بعد نسخه ترجمه شده توسط یکی از دانشجویان کارشناسی ارشد زبان انگلیسی به صورت مجدد به انگلیسی برگردانده شد که به این روش ترجمه مضاعف می‌گویند. این مقیاس به فاصله دو هفته در میان ۴۵ دانش‌آموز دبیرستانی اجرا شد. ضرایب همبستگی بین نمره‌های آزمودنی‌ها در دو نوبت یعنی آزمون و آزمون مجدد برای کل آزمودنی‌ها ۰/۷۲ به دست آمد که در حد مقبولی است.

برای تجزیه و تحلیل اطلاعات به دست آمده از دو روش آمار توصیفی و آمار استنباطی استفاده شد. در بخش آمار توصیفی از شاخص‌های میانگین و انحراف معیار و در بخش آمار استنباطی از روش همبستگی پیرسون، رگرسیون به روش گام به گام، آزمون t استفاده شد.

یافته‌ها

جدول ۱ اطلاعات توصیفی مربوط به تصورات قالبی جنسیتی، کمال‌گرایی و باورهای شخصی غیر منطقی را در نمونه بررسی شده نشان می‌دهد.

جدول ۱: آمار توصیفی نمرات تصورات قالبی جنسیتی (مردانگی - زنانگی)، کمال‌گرایی و باورهای شخصی غیرمنطقی دانش‌آموزان

متغیر	شاخص‌های آماری						
	میانگین	انحراف‌استاندارد	میانه	واریانس	بیشینه	کمینه	تعداد
مردانگی	۴/۹	۰/۶۹	۴/۹	۰/۴۷	۷/۲	۲/۷	۳۴۳
زنانگی	۴/۸	۰/۶۳	۴/۷	۰/۴	۶/۴	۲/۸	۳۴۳
کمال‌گرایی	۷۱	۹/۳	۷۱/۴	۸۶/۷	۹۶	۴۸	۳۴۳
باورهای شخصی غیرمنطقی	۱۳۵	۱۷/۳	۱۳۳/۲	۳۰۰/۲	۱۶۸	۵۴	۳۴۳

جدول ۱ نمرات افراد را در زمینه تصورات قالبی جنسیتی (مردانگی - زنانگی)، کمال‌گرایی و باورهای شخصی غیر منطقی نشان می‌دهد. با توجه به نمرات ارائه شده، میانگین نمره‌های مردانگی ($M=4/9$ و $SD=0/69$) است و نیز بالاترین نمره کسب شده در پرسشنامه تصورات قالبی جنسیتی در مردانگی $7/2$ و پایین‌ترین نمره $2/7$ است. همچنین میانگین نمره زنانگی ($M=4/8$ و $SD=0/63$) است و بالاترین نمره کسب شده در این پرسشنامه $6/4$ و پایین‌ترین آن $2/8$ است. نتایج این جدول همچنین نشان می‌دهد که میانگین نمره‌های کمال‌گرایی ($M=71$ و $SD=9/3$) است و نیز بالاترین نمره کسب شده در پرسشنامه کمال‌گرایی اهواز 96 و پایین‌ترین نمره 48 است. همچنین میانگین باورهای شخصی غیرمنطقی ($M=135$ و $SD=17/3$) است. بالاترین نمره کسب شده در پرسشنامه ارزیابی باورهای شخصی 168 و پایین‌ترین آن 54 است.

جدول ۲: آزمون همبستگی برای سنجش متغیرهای پژوهش

متغیرها	۱	۲	۳	۴
مردانگی				
زنانگی	**۰/۳۴	۱		
کمال‌گرایی	-۰/۰۹	**۰/۱۸	۱	
باورهای شخصی غیرمنطقی	**۰/۱۶	**۰/۳۸	**۰/۳۸	۱

** $p < 0/001$ * $p < 0/05$

جدول ۲ نشان می‌دهد ضریب همبستگی بین کمال‌گرایی و مردانگی $r = -0/09$ است. این میزان همبستگی معنادار نیست. بدین معنی که این دو متغیر با همدیگر رابطه ندارند. ضریب

نقش تصورات قالبی جنسیتی (مردانگی- زنانگی) در پیش‌بینی باورهای غیرمنطقی و ۱۳۹

همبستگی به دست آمده بین میزان کمال‌گرایی و زنانگی در افراد $t=0/18$ است. این میزان همبستگی با توجه به سطح معناداری ($P=0/001$) معنادار است. بدین معنی که این دو متغیر با همدیگر رابطه مثبت و معنادار دارند. ضریب همبستگی به دست آمده بین باورهای شخصی غیر منطقی و مردانگی در افراد $t=0/16$ است. این میزان همبستگی با توجه به سطح معناداری ($P=0/001$) معنادار است. بدین معنی که این دو متغیر با همدیگر رابطه مثبت و معنادار دارند. ضریب همبستگی بین باورهای شخصی غیر منطقی و زنانگی $t=0/38$ است. این میزان همبستگی با توجه به سطح معناداری ($P=0/001$) معنادار است. بدین معنی که این دو متغیر با همدیگر رابطه مثبت و معنادار دارند. ضریب همبستگی بین باورهای شخصی غیر منطقی و کمال‌گرایی $t=0/38$ است. این میزان همبستگی با توجه به سطح معناداری ($P=0/001$) معنادار است. بدین معنی که این دو متغیر با همدیگر رابطه مثبت و معنادار دارند. برای بررسی و کنترل داده‌های پرت از روش فاصله‌های ما هالا نوبیس استفاده شد. به این صورت که تعداد متغیرهای پیش‌بین به‌عنوان درجات آزادی برای تعیین مقدار مجذور کای بحرانی استفاده شد و مقادیری که خارج از این دامنه بودند به‌عنوان داده‌های پرت شناسایی شدند. در این پژوهش پس از تعیین داده‌های پرت آن‌ها از تحلیل حذف شدند. برای بررسی نقش تصورات قالبی در پیش‌بینی کمال‌گرایی از تحلیل رگرسیون استفاده شد. قبل از ارائه نتایج رگرسیون در جدول ۳ نتایج مربوط به بررسی خطی بودن رابطه متغیرهای پیش‌بین با ملاک گزارش شده است.

جدول ۳: نتایج بررسی خطی بودن رابطه تصورات قالبی با کمال‌گرایی

رابطه	f خطی بودن	سطح معناداری	f انحراف از خطی بودن	سطح معناداری
کمال‌گرایی با زنانگی	۶۰/۵۶	۰/۰۰۱	۱/۵۷	۰/۰۸
کمال‌گرایی با مردانگی	۳۲/۵۴	۰/۰۰۱	۰/۹۱	۰/۵۷

با توجه به جدول ۳ آماره f انحراف از خطی بودن برای رابطه کمال‌گرایی با مردانگی و زنانگی معنادار نیست. آماره F خطی بودن برای رابطه کمال‌گرایی با مردانگی و زنانگی هر دو در سطح ۰/۰۰۱ معنادار است. بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که رابطه متغیرهای مردانگی و زنانگی با کمال‌گرایی خطی است. در جدول ۴ نتایج تحلیل رگرسیون گزارش شده است.

جدول ۴: نتایج رگرسیون تصورات قالبی جنسیتی برای پیش‌بینی کمال‌گرایی

متغیر ملاک	متغیر پیش‌بین	R	R ²	F	B	T	سطح معناداری
کمال‌گرایی	مردانگی	۰/۲۸۴	۰/۰۶۲	۱۱/۱۵۹	-۲/۴۵۱	-۳/۲۲۷	۰/۰۰۱
	زنانگی				۳/۵۷۶	۴/۳۵۱	۰/۰۰۱

جدول ۴ رگرسیون نشان می‌دهد که عامل تصورات قالبی جنسیتی ۶ درصد از تغییرات کمال‌گرایی دانش‌آموزان را پیش‌بینی می‌کند. میزان f به دست آمده بالا و با سطح معناداری $P = ۰/۰۰۱$ است. برای بررسی نقش تصورات قالبی جنسیتی در پیش‌بینی باورهای شخصی غیر قالبی از تحلیل رگرسیون استفاده شد. قبل از ارائه نتایج رگرسیون در جدول ۵ نتایج مربوط به بررسی خط بودن رابطه متغیرهای پیش‌بین با ملاک گزارش شده است.

جدول ۵: نتایج بررسی خطی بودن رابطه تصورات قالبی با باورهای شخصی غیرمنطقی

رابطه	f خطی بودن	سطح معناداری	f انحراف از خطی بودن	سطح معناداری
باورهای شخصی غیرمنطقی با زنانگی	۷/۱۱	۰/۰۰۸	۰/۶۶	۰/۸۶
باورهای شخصی غیرمنطقی با مردانگی	۱۹/۷۱	۰/۰۰۱	۰/۷۰	۰/۸۰

با توجه به جدول ۵ آماره f انحراف از خطی بودن برای رابطه باورهای شخصی غیرمنطقی با مردانگی و زنانگی معنادار نیست. آماره F خطی بودن برای رابطه باورهای شخصی غیرمنطقی با مردانگی و زنانگی نیز معنادار است. بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که رابطه متغیرهای مردانگی و زنانگی با باورهای شخصی غیرمنطقی خطی است. در جدول ۶ نتایج تحلیل رگرسیون گزارش شده است.

جدول ۶: نتایج رگرسیون تصورات قالبی جنسیتی برای پیش‌بینی باورهای شخصی غیرمنطقی

متغیر ملاک	متغیر پیش‌بین	R	R ²	F	B	T	معناداری
باورهای شخصی غیرمنطقی	مردانگی	۰/۳۸۱	۰/۱۴۵	۲۸/۹۰۸	۰/۰۳۲	۰/۶۰۱	۰/۵۴۸
	زنانگی				۰/۳۶۹	۶/۹۱	۰/۰۰۰

جدول ۶ رگرسیون نشان می‌دهد که فقط عامل تصورات قالبی جنسیتی زنانگی ۱۵ درصد از تغییرات باورهای شخصی غیرمنطقی دانش‌آموزان را پیش‌بینی می‌کند. میزان f به دست آمده

نقش تصورات قالبی جنسیتی (مردانگی - زنانگی) در پیش‌بینی باورهای غیرمنطقی و ... ۱۴۱

بالا و با سطح معناداری $P = 0/001$ است.

برای بررسی و آزمون تفاوت دانش‌آموزان دختر و پسر در کمال‌گرایی و باورهای شخصی غیرمنطقی از آزمون‌های t استفاده شد که نتایج آن در جدول ۷ آمده است.

جدول ۷: مقایسه میزان کمال‌گرایی، باورهای شخصی غیرمنطقی، تصورات قالبی جنسیتی (زنانگی - مردانگی) دختران و پسران ($N=341$)

شاخص‌های متغیرها	جنس	میانگین	انحراف معیار	T	درجه آزادی	سطح معناداری
کمال‌گرایی	دختر	۷۳/۸۸	۹/۲۷	۵/۶۳	۳۴۱	۰/۰۰۱
	پسر	۶۸/۴۴	۸/۴۹			
باورهای شخصی	دختر	۱۳۷/۵	۱۵/۸۳	۵/۰۸	۳۴۱	۰/۰۰۱
	پسر	۱۲۸/۳۰	۱۷/۸۲			
زنانگی	دختر	۴/۹۰	۰/۶۲	۴/۷۴	۳۴۱	۰/۰۰۱
	پسر	۴/۵۸	۰/۶۰۸			
مردانگی	دختر	۴/۷۳	۰/۷۱	-۳/۹۵	۳۴۱	۰/۰۰۱
	پسر	۵/۰۲	۰/۶۱			

نتایج حاصل از جدول ۷ نشان می‌دهد که میانگین نمرات دختران در کمال‌گرایی بیش‌تر از پسران است و این تفاوت با توجه به محاسبه شده ($5/63$) به لحاظ آماری در سطح $P = 0/001$ معنادار است. همچنین نمرات باورهای شخصی غیرمنطقی دختران بیش‌تر از پسران است. و این با توجه به محاسبه شده ($5/08$) به لحاظ آماری در سطح $P = 0/001$ معنادار است. نمرات زنانگی دختران بیش‌تر از پسران است و این تفاوت با توجه به محاسبه شده ($4/47$) به لحاظ آماری در سطح $P = 0/001$ معنادار است. و نمرات مردانگی پسران بیش‌تر از دختران است و این تفاوت‌ها به لحاظ آماری با توجه به محاسبه شده ($3/95$) در سطح $P = 0/001$ معنادار هستند.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش تصورات قالبی جنسیتی (مردانگی - زنانگی) در پیش‌بینی باورهای شخصی غیرمنطقی و کمال‌گرایی در میان دانش‌آموزان دختر و پسر مقطع

متوسطه بود. نتایج نشان داد که تصورات قالبی جنسیتی (مردانگی - زنانگی) قادر به پیش‌بینی کمال‌گرایی است. این نتایج همسو با پژوهش سیگل و شولر (۲۰۰۰)، شافرن و مانسل (۲۰۰۱)، مک برید و همکاران (۲۰۰۵)، وان آسین و بکر (۲۰۰۹)، بیکر و بیلت (۲۰۰۶) است.

این یافته بیان‌کننده آن است که تصورات قالبی جنسیتی می‌تواند در سازماندهی مجموعه‌ای از باورها به صورت منطقی و غیرمنطقی اثرگذار باشد. به زعم هونگ^۱ و همکاران (۲۰۰۳) تصورات قالبی جنسیتی بر انواع پردازش اطلاعات اثرگذار است و ویژگی‌های روان‌شناختی، باورها، رفتارها، نقش‌های دختر و پسر بودن را تحت تأثیر قرار می‌دهد. در بعضی فرهنگ‌ها قرن‌هاست که سبک زندگی غالب و حاکم، مردانه است و زنان نقش مطیع را ایفا می‌کنند به‌ویژه در جوامع با فرهنگ جمع‌گرا این وضعیت بیش‌تر از جوامع فردگرا است. تأکید خانواده‌ها بر قدرت اجتماعی، فشار والدین برای موفقیت پسر ممکن است به این منجر شود که دختران برای اثبات خود و جبران، اهداف کمال‌گرایانه‌تری را برای خود برگزینند. صفات کلیشه‌ای مردانگی نیز از یک سو اهداف کمال‌گرایانه دور از دسترسی را می‌تواند تحریک کند. البته، درخواست برای کمال‌گرایی می‌تواند به صورت مثبت و منفی در دو جنس متفاوت باشد. تفاوت این دو را می‌توان در باورهای غیر منطقی و بالا بودن آن در یکی از دو جنس از هم تفکیک کرد. مثلاً پژوهش‌ها در این خصوص نشان می‌دهد که پسرها خودشان را در ریاضیات و علوم قوی‌تر از دختران می‌دانند در حالی که دختران نیز در مهارت‌های زبانی خود را قوی‌تر دانسته‌اند.

نقش جنسیت می‌تواند در شکل‌گیری انگیزش پیشرفت دانش‌آموزان اثرگذار باشد، این اثرگذاری بر اساس نظریه‌های انتظار-ارزش، اسناد، خود کارآمدی و نظریه‌های هدف‌گزینی بحث‌برانگیز و توجیه‌پذیر است (میسسی^۲ و همکاران، ۲۰۰۶). مثلاً شکل‌گیری اسناد متأثر از عوامل موقعیتی از جمله تصورات قالبی نقش جنسی^۳ می‌تواند کمال‌گرایی دختران و پسران را تحت تأثیر قرار دهد؛ مثلاً جاکوبس^۴ (۱۹۹۱)، به نقل از میسسی و همکاران، (۲۰۰۶) نشان داده

-
1. Hong
  2. Meece
  3. Sex – roles stereotypes
  4. Jacobs

است والدینی که تصورات قالبی جنسیتی در آن‌ها حاکم‌تر است به توانایی‌های ریاضی دختران در مقایسه با پسران اطمینان کم‌تری دارند. مدرسه نیز در شکل‌گیری مفاهیم نقش جنسیتی، باورها و هویت‌های اجتماعی دانش‌آموزان نقشی کلیدی ایفا می‌کند. دانش‌آموزان در مدارس رفتار و باورها و دیدگاه‌های بزرگان را مشاهده می‌کنند و یاد می‌گیرند. به عنوان مثال بیش‌تر معلمان علوم در مدارس مردان و بیش‌تر معلمان علوم انسانی و زبان خارجی زنان هستند. کتب درسی و دیدگاه معلمان به دانش‌آموزان پسر و دختر نیز در این زمینه بحث‌برانگیز است. به نظر می‌رسد بحث سر خود جنس نیست، بلکه جهت‌مندی به جنس متأثر از عوامل اجتماعی - فرهنگی است. شاید بتوان کمال‌گرایی را یک نوع مقابله با تصورات قالبی حاصل از کهنتری اجتماعی در بعضی توانایی‌ها در دختران و رسیدن به قله‌های رفیع پیشرفت در پسران دانست (استویر و ایزمن^۱، ۲۰۰۷).

از دیگر نتایج این پژوهش پیش‌بینی باورهای شخصی غیرمنطقی از طریق متغیر زنانگی تصورات قالبی جنسیتی بود. نتایج نشان داد که از دو متغیر فقط زنانگی قادر به پیش‌بینی باورهای شخصی غیرمنطقی است. این نتیجه همسو با پژوهش‌های فلت و همکاران (۲۰۰۸)، استیل و همکاران (۲۰۰۶)، ونینگ و همکاران (۱۹۹۰)، ماتود (۲۰۰۴)، شکری و همکاران (۱۳۸۷)، فیاضی و کیانی (۱۳۸۷) است. کمال‌گرایی هسته اصلی باورهای غیرمنطقی محسوب می‌شود؛ افراد کمال‌گرا مستعد تجربه افکار خودآیند منفی نیز هستند و این انتظارات بالا از خود، نیازمند به تأیید اجتماعی، اجتناب از شکست از دیگر ویژگی‌های کمال‌گرایی است و این در میان دختران بیش‌تر است. بیش برآورد کردن جدی بودن یک رویداد، بایدهای هدایت شده توسط دیگران، تحمل ناکامی پایین یا پایین بودن مهارت‌های مقابله‌ای، توقع از دیگران، انتظار بیش از حد از خود و وابستگی در میان زنان بیش‌تر است. زنان رویدادهای زندگی را منفی‌تر و کنترل‌ناپذیرتر از مردان رتبه‌بندی می‌کنند. بر این اساس شاید بتوان گفت تعامل گزینشی، پاسخدهی هیجانی، سبک‌های مقابله‌ای، حساسیت به دیگران متأثر از تصورات قالبی جنسیتی از پیش شکل گرفته باشد که امروز از آن به عنوان تهدید تصورات قالبی یاد می‌کنند (بن زیو^۲ و همکاران، ۲۰۰۵). شرایط تنش‌زای زندگی که بر افراد تأثیر می‌گذارد بر اساس

---

1. Stoeber&Eismann

2. Ben – Zeev

باورهای قراردادی است که درباره افراد وجود دارد. مثل باورهای قرار دادی درباره زن یا همان تصورات قالبی. این انتظار می‌رود که باورهای قراردادی در خصوص زنان در حالات هیجانی، بدکارکردی، نقایص رفتاری و تحریف شناختی در طی زمان اثر گذار باشد. این انتظارات نیز بر اساس دیدگاه تصورات قالبی قراردادی شکل می‌گیرد که با یک نوع انعطاف ناپذیری روان‌شناختی و با محدودیت‌های از لحاظ شناختی عاطفی و رفتاری همراه است. دیدگاهی مثل کم‌جراتی زنان، ناتوانی و کمی مهارت تصورات قالبی منفی بوده و پیامدهای شخصی ناجوری برای افراد دارد. باورهای غیرمنطقی با انواعی از پریشانی‌های روان‌شناختی نیز در ارتباط است و بعضی بر این باور هستند که با جنس زن بیش‌تر از جنس دیگر در ارتباط است، مثل افسردگی. تصورات قالبی جنسیتی منفی بیش‌تر دماسنج روان‌شناختی یعنی عزت نفس را تحت تأثیر قرار می‌دهد، به دلیل اینکه هم توصیفی و هم تجویزی هستند. هر چند که پیش‌بینی در حدود ۱۵ درصد بود و عوامل باقی مانده در حدود ۸۰ درصد، واریانس تبیین نشده را می‌توان به عوامل شخصیتی، فیزیولوژیکی، سبک‌های فرزندپروری و والدینی، افسردگی تحت‌بالینی، هوش، سن، وضعیت اجتماعی و اقتصادی، محیط آموزشی و عوامل فرهنگی (کرد زبان بودن آزمودنی‌ها) مربوط دانست.

نتایج مقایسه دو گروه دختران و پسران نشان داد که میانگین نمره دختران در کمال‌گرایی و باورهای شخصی غیرمنطقی بیش‌تر از نمره پسران است. سایر پژوهش‌ها در مطالعات خود نیز به این نتیجه رسیده‌اند که زنان نمرات بالاتری در کمال‌گرایی و باورهای شخصی غیرمنطقی کسب می‌کنند (فیاضی و کیانی، ۱۳۸۷؛ رضویه و استوار، ۱۳۸۷؛ ونینگ و همکاران، ۱۹۹۰؛ سیگل و شولر، ۲۰۰۰؛ ماتود، ۲۰۰۴؛ مک برید و همکاران، ۲۰۰۵؛ اسبورن، ۲۰۰۶؛ وان آسین و بکر، ۲۰۰۹). مطالعات استیل و همکاران (۲۰۰۶) نیز نشان داده‌اند که باورهای شخصی غیرمنطقی در میان پسران بیش‌تر از دختران است. با توجه به آنکه پژوهش حاضر در مقطع دبیرستان انجام شده توصیه می‌شود پژوهش‌های آتی در دامنه سنی بالاتری انجام شود که تصورات قالبی جنسیتی ثابت نسبی دارد. یافته‌های حاصل می‌تواند مورد توجه روان‌شناسان تربیت، روان‌شناسان اجتماعی، مطالعات زنان قرار گیرد تا با افزایش آگاهی جامعه، بتوان شدت تعارضات را کاهش داد. نتایج همچنین می‌تواند مورد توجه مشاوران تربیتی و مدرسه نیز قرار گیرد.

منابع

- ابوالقاسمی، عباس، شیبانی، حسین، نریمانی، محمد و گنجی، مسعود (۱۳۸۷). بررسی ارتباط دو جنسیتی بودن و روان‌نژندگرایی با کیفیت زندگی در زنان نابارور و بارور، فصلنامه علمی- پژوهشی مطالعات زنان، سال ششم، شماره ۲، ص ۴۷-۶۰.
- بارون، آر، بیرون، دی، جی و برنسکامب، ن، آر (۱۳۸۸). روان‌شناسی اجتماعی، ترجمه یوسف کریمی. تهران: روان.
- بخشایش، علیرضا و انتظاری، الهام (۱۳۹۰). رابطه کمال‌گرایی و باورهای غیر منطقی در زنان شاغل و خانه‌دار شهرستان یزد، فصلنامه اندیشه‌های نوین تربیتی، ۷(۱)، ۲۸-۹.
- بشارت، محمدعلی، محمدی، کورش، پورنقاش تهرانی، سعید و حاتمی، جواد (۱۳۸۸). رابطه کمال‌گرایی و سخت‌کوشی با پاسخ‌های فیزیولوژیک ناشی از استرس. روان‌شناسی معاصر، دوره چهارم، شماره ۱، ص ۴۱-۵۳.
- خمسه، اکرم (۱۳۸۵). بررسی ارتباط میان رفتار جنسی و طرحواره‌های نقش جنسیتی در دو گروه از دانشجویان متأهل: مقایسه‌ی رفتار جنسی زنان و مردان در خانواده. خانواده پژوهی شماره ۲، ص ۳۲۷-۳۳۹.
- خسرو تاش، پریرسا، حجازی، الهه، اژهای، جواد و غباری بناب، باقر (۱۳۸۹). رابطه باورهای جنسیتی، رضایت‌مندی روانی و عملکرد تحصیلی در دانش‌آموزان سرآمد و عادی. مجله روان‌شناسی، ۱۴(۳)، ۲۴۶-۲۶۶.
- رضویه، اصغر، استوار، صفری (۱۳۸۸). بررسی رابطه جنسیت و اضطراب اجتماعی در نوجوانان دختر و پسر. در خلاصه مقالات هفتمین کنگره پژوهش‌های روان‌پزشکی و روان‌شناسی در ایران. تهران: دانشگاه علوم پزشکی شهیدبهشتی. ۳۰-۲۸ اردیبهشت ۱۳۸۴.
- شیبلی‌هاید، جانت (۱۳۸۴). روان‌شناسی زنان، ترجمه اکرم خمسه. تهران: ارجمند.
- شکری، امیر، مرادی، علیرضا، دانشورپور، زهره و طرخان، رضا (۱۳۸۷). نقش تفاوت‌های جنسیتی در سبک‌های مقابله با استرس و سلامت روانی. روان‌شناسی معاصر، دوره سوم، شماره یکم، ص ۵۱-۶۱.

ظهره وند، راضیه (۱۳۸۱). بررسی رابطه ادراک از نقش جنسیتی و رضایت از جنس با انگیزش پیشرفت در دانش‌آموزان دختر و پسر سال سوم دبیرستان. طرح پژوهشی. پژوهشکده تعلیم و تربیت.

فیاضی، ایراندخت و کیانی، ژاله (۱۳۸۴). بررسی آسیب‌شناسانه باورهای غیرمنطقی دانشجویان. فصلنامه علمی-پژوهشی راهبرد فرهنگ، سال اول، شماره چهارم، ص ۱۱۷-۹۹.

کیانی، قمر، بهرامی، هادی و طارمیان، فرهاد (۱۳۹۰). مقایسه نگرش به نقش جنسیتی و رابطه آن با رضایت از زندگی در کارمندان. مطالعات روان‌شناختی، ۷(۱)، ۱۱۱-۱۲۵.

مؤذن، سمیه. آزادفلاح، پرویز و صافی، مرتضی (۱۳۸۸). مقایسه فعالیت سیستم‌های مغزی رفتاری و ابعاد کمال‌گرایی در بیماران کرونری قلب و افراد سالم. مجله علوم رفتاری، دوره ۳، شماره ۲، ص ۱۱۹-۱۱۳.

نجاریان، بهمن، عطاری، یوسفعلی و زرگر، یداله (۱۳۸۷). ساخت و اعتبار یابی مقیاس برای سنجش کمال‌گرایی. مجله دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه شهید چمران، دوره سوم، سال پنجم، شماره‌های ۳ و ۴، ۵۸-۴۳.

نیکنام، ماندانا، حسینیان، سیمین و یزدی، سیده منور (۱۳۸۹). رابطه باورهای کمال‌گرایانه و رفتارهای خود ناتوان‌ساز در دانشجویان. مجله علوم رفتاری، ۴(۲)، ۱۰۸-۱۰۳.

Ben-Zeev, T., Fein, S., & Inzlicht, M. (2005). Arousal and stereotype threat. *Journal of Experimental social psychology*, 41, 174-181.

Bekker, M. H.J., & Belt, u. (2006). Autonomy-connectedness and its relation to anxiety and depression among patients in primary health care. *Depression and anxiety*, 23, 274-280.

Calvanese, M.M. (2007). Investigating gender stereotypes in elementary education. *Journal of undergraduate Psychological Research*, 2, 11-18.

Demaria, T.P., Kassinova, H., & Dill, C.A. (1989). Psychometric properties of the survey of personal beliefs: A rational-emotive measure of irrational thinking. *Journal of personality assessment*, 53, 329-341.

Eells, G.T. (1997). The relationship of multiple measures of sex role identity to irrational beliefs. *Dissertation abstracts international*, 54(15), 775.

Flett, G.L. Hewitt, P.L., & Winniecheng, W.M. (2008). Perfectionism, distress, and irrational belief in high school students: Analysis with an abbreviated survey of personal beliefs for adolescents. *Journal of rational-emotive cognitive behavior therapy*, 26, 194-205.

- Flett, G.L., Hewitt, P.L., Blankstein, K.R., & Koledin, S. (1991).** Dimensions of perfectionism and irrational thinking. *Journal of Rational-emotive and cognitive-behaviors Therapy*, 9, 185-201.
- Hong, Z.R., Veach, P.M., Lawrenz, F. (2003).** An investigation of the gender stereotyped thinking of Taiwanese secondary school boys and girls. *Sex Roles*, 48(11/12), 495-504.
- Kulik, I. (2006).** Personality profiles, life satisfaction and gender-role ideology among couples in late adulthood. *Personality and Individual Differences*, 40, 317-329.
- Li, W., Lee, A.M., & Solomon, M.A. (2006).** Gender differences in beliefs about the influence of ability and effort in sport and physical activity. *Sex Roles*, 54, 147-156.
- Lengua, L. (2000).** Gender, gender roles and personality: Gender differences in the prediction of coping and psychological symptoms. *Sex Roles*, 43, 787-820.
- Moyles, C., About, R., & Burns, S.M. (2000).** The relationship between gender and social identity and support for feminism. *Sex Roles*, 42, 1081-1089.
- McBride, C., Bacchioni, R.J., Bagby, R.M. (2005).** Gender differences in the manifestation of sociotropy and autonomy personality traits. *Personality and individual differences*, 38, 129-136.
- Marilyn, C., & Lawrence, H.G. (1987).** Sex, sex roles and irrational beliefs. *Psychological Reports*, 61, 631-638.
- Matud, M.P. (2004).** Gender differences in stress and coping styles. *Personality and individual differences*, 32, 1401-1415.
- Mece, J.L., Glienke, B.B., Burg, S. (2006).** Gender and motivation. *Journal of school psychology*, 44, 351-373.
- Ozkan, T., Lajunen, T. (2005).** Masculinity, femininity, and the Bem sex role inventory in Turkey. *Sex Roles*, 52(192), 103-110.
- Osborn, J.W. (2006).** Gender, Stereotypethreat, and anxiety: Psychophysiological and cognitive evidence. *Journal of research in educational psychology*, 8, 109-138.
- Siegle, D., & Schuler, P. (2000).** Perfectionism differences in gifted middle school students. *Roeper Review*, 23, 39-44.
- Shafran, R., and Mansell, W. (2001).** Perfectionism and psychopathology. A review of research and treatment. *Clinical Psychological Review*, 21(6), 879-906.
- Stell, R.H., Moller, A.T., Cardenas, G., Smith, P.N. (2006).** The survey of personal beliefs: comparison of South African, Mexican and American samples. *Journal of rational-emotive and cognitive-behaviour therapy*, 24(2), 125-142.
- Stoeber, J., Stoeber, F.S. (2009).** Domains of perfectionism: Prevalence and relationship with perfectionism, gender, age, and satisfaction with life. *Personality and individual differences*, 46, 530-535.
- Stoeber, J., and Eisman, U. (2007).** Perfectionism in young musicians: Relations with motivation, effort, achievement, and distress. *Personality and individual differences*, 43, 2182-2192.

- Van Assen, M., Bekker, M.H.J (2009).** Sex differences in autonomy– connectedness. The role of personality factors. *Personality and individual differences*, 47, 12-17.
- Vining, T.I. Gaeddert , W.P., McCormick, N.B.(1991).** Sex role identification and young women’s irrational beliefs. *Journal of rational – emotive and cognitive – behaviour Therapy*, 8(3), 159-167.
- Wood, E., Desmarais, S., & Gugula, S.(2002).** The impact of parenting experience on gender stereotyped toy play of children. *Sex Roles*, 47, 39-49.
- Ziegler, D.J., and Hawley, J.L.(2001).** Relation of irrational thinking and the pessimistic explanatory style. *Psychological Reports*, 88, 483-488.

